

СПРАВКА

по чл. 7, ал. 2 от Правилата за нормативната дейност на Комисията за финансов надзор за отразяване на становищата, предложения и възражения, получени в хода на съгласуване на проекта на наредба за изменение и допълнение на Наредба № 31 от 02.08.2006 г. за условията и реда за провеждане на изпит и за признаване на правоспособност на отговорен актюер, за признаване на правоспособност, придобита извън Република България, за формата на актюерската заверка, формата и съдържанието на актюерския доклад и на справките по Кодекса за застраховането, които отговорният актюер заверява, както и за формата и задължителното съдържание на годишния актюерски доклад по Кодекса за социално осигуряване

№	Заинтересовани страни и допълнителна информация	Бележки и предложения	Приема/не приема предложението	Мотиви
1.	<p>Мартин Славчев</p> <p>Постъпило на 29.03.2026 г.</p> <p>Лицето не е декларирало данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>Предлага в текстовете, уреждащи признаването на правоспособност, да се впише следната възможност за освобождаване от изпити за „Базов модул“:</p> <p>Предложение за нов текст:</p> <p>„Лица, успешно положили изпити в акредитирано висше училище по дисциплините: Счетоводство, Финансова математика, Актюерски науки ,Вероятности и статистика, Статистически методи, Теория на вероятностите да се освобождават от задължението за обучение и изпит при „Базовия модул“. Признаването се извършва служебно при представена академична справка, удостоверяваща минимум 60% съответствие на учебния материал.“</p> <p>Мотиви: Счита, че настоящата уредба в България се нуждае от синхронизация с европейските държави. Пазарът на</p>	<p>Не се приема</p>	<p>При първоначалното обществено обсъждане на проекта на наредба са разгледани промени в предложената насока (признаване на базов модул без полагане на изпит при наличие на висше образование по определени дисциплини). В резултат на получените становища при обществените консултации, е прието, че прилагането на такава алтернативна възможност е свързана с множество практически затруднения, които създават предпоставки за субективност при извършване на преценката, водеща до компрометиране стабилността на издаваните актове и подкопаване доверието в работата на административния орган.</p> <p>Освен това полагането на изпит по</p>

		<p>застрахователни и пенсионни услуги в страната има спешна нужда от квалифицирани кадри и това ще спомогне за развитието на професията „Актюер“ в България. Признаването на университетските изпити ще премахне административната бариера пред подготвените специалисти и ще ускори тяхната професионална реализация</p>	<p>чл. 95, ал. 2, т. 7 от КЗ и чл. 122и, ал. 2, т. 7 от КСО и е самостоятелно нормативно изискване, което не може да бъде заменено от изпит в рамките на висшето образование (отделно условие по чл. 95, ал. 2, т. 5 от КЗ и чл. 122и, ал. 2, т. 5 от КСО). Полагането на базов модул от изпита не следва да е бариера за подготвените специалисти. Наредбата не съдържа изисквания относно обучението както по базовия модул, така и по специализираните модули, съответно предложението не е релевантно. По отношение на опита в европейските държави следва да се посочи, че в тези от тях, в които завършването на университетско обучение се признава в процеса на придобиване на актюерска квалификация, е задължително обвързано с условието висшето учебно заведение и неговата учебна програма да е акредитирана от европейската, международната или членуващите в тях национални актюерски асоциации. Европейската актюерска организация (AAE) е разработила обща основна учебна програма, гарантирайки, че актюерите в Европа се обучават по</p>
--	--	---	---

				сходни стандарти, които съдържат ключовите знания и умения, необходими за професията. Освен че не отговаря на законовите изисквания, предложението не е съобразено с европейската практика, на която се позовава.
2.	Георги Сандев Постъпило на 29.03.2026 г. Лицето не е декларирало данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ	<p>Прави следното конкретно предложение за промяна в текстовете, касаещи придобиването на правоспособност:</p> <p>Предложение за текст:</p> <p>„Кандидати за отговорни актюери, които са положили успешно изпити в акредитирано висше училище по дисциплините: 1. Финансова математика; 2. Вероятности и статистика; 3. Статистически методи; 4. Теория на вероятностите; 5. Актюерска математика се освобождават автоматично от обучение и изпит по съответните предмети от „Базовия модул“.</p> <p>Мотиви: Комисията за финансов надзор признава служебно тези изпити въз основа на представена от кандидата академична справка или диплома за завършено висше образование, удостоверяваща успешното им полагане, без изискване за допълнителна проверка на знанията по тези дисциплини.“</p>	Не се приема	Виж мотивите по т. 1.
3.	Георги Иванов	Предлага въвеждането на облекчен режим за признаване на „Базов модул“ на основание доказан професионален стаж.	Не се приема	Предложение в подобен смисъл (освобождаване от модул на изпита при наличие на определен

	<p>Постъпило на 29.03.2026 г.</p> <p>Лицето не е декларирало данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>Предложение за текст:</p> <p>„Лица, които притежават минимум 5 (пет) години професионален опит на позиция „актюер“ или в актюерски отдел в застрахователно дружество, пенсионноосигурително дружество или одиторска компания, се освобождават по право от обучение и изпит за „Базов модул“. Признаването на модула се извършва служебно въз основа на документи, доказващи съответния трудов стаж.“</p> <p>Мотиви: Посочва, че настоящото предложение се базира на разбирането, че дългогодишната системна практика в реална среда е най-висшата форма на атестация за професионална компетентност. Петгодишният стаж на актюерска позиция предполага ежедневно прилагане на статистически и математически методи, което прави повторното теоретично изпитване върху фундаментални знания административно излишно.</p> <p>Практическият опит се зачита като ключов фактор при сертифицирането в целия ЕС. Пазарът на застрахователни услуги в страната има нужда от квалифицирани кадри и това би помогнало за развитието на професията „Актюер“ в България.</p>		<p>брой години професионален опит) е разглеждано при първоначалното обществено обсъждане на проекта на наредба. Полагането на изпит по чл. 95, ал. 2, т. 7 от КЗ и чл. 122и, ал. 2 , т. 7 от КСО е самостоятелно нормативно изискване, което не може да бъде заменено от наличието на професионален опит (отделно условие по чл. 95, ал. 2, т. 6 от КЗ и чл. 122и, ал. 2, т. 6 от КСО).</p> <p>Във всички случаи законът изисква да се извърши обективна преценка за познанията на кандидатите, посредством полагането на изпит.</p> <p>Полагането на базов модул от изпита не следва да е бариера за подготвените специалисти, особено при наличието на професионален опит.</p>
4.	<p>Марина Цонева</p> <p>Постъпило на 29.03.2026 г.</p>	<p>Предлага в новия текст на Наредбата да се запише ясно, че изпитите от „Базовия модул“ се признават автоматично, ако кандидатът вече ги е положил успешно в</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Виж мотивите по т. 1</p> <p>По отношение на т. нар. „стандартна практика“ за признаване на изпити в Англия,</p>

	<p>Лицето не е декларирано данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>университет.</p> <p>Какво да се промени: Всеки, който представи диплома или академична справка за взети изпити по:</p> <p>Теория на вероятностите Вероятности и статистика; Статистически методи; Финансова математика; Актюерска математика, да бъде освобождаван от повторно явяване на същите предмети пред Комисията за финансов надзор.</p> <p>Защо счита това за важно и разбираемо:</p> <p>Логика: Счита, че няма нужда държавата да изпитва някого за втори път върху фундаментални математически знания, които той вече е доказал пред акредитирано висше училище.</p> <p>Европейски модел: Посочва, че това е стандартна практика в страни като Англия, Франция, Чехия и Унгария (т.нар. Exemptions). Подчертава, че там се цени времето на специалистите.</p> <p>Нужда от кадри: Счита, че в България има спешна нужда от актюери. Когато се премахне излишното препитване на „базата“, счита, че ще се мотивират подготвените хора по-бързо да влязат в застрахователните и пенсионните дружества. Изразява увереност, че това ще спомогне за реалното развитие на професията „Актюер“ у нас.</p>	<p>Франция и Унгария следва да се посочи, че тази възможност съществува по отношение на лицата, които са завършили специалности като статистика, математика, икономика и др. във висши учебни заведения, чиято програма е акредитирана от професионалните организации в тези държави. Също така не е достатъчно изпитите да са издържани, а има изискване и за минимален процент на успеваемост. В Чехия изпитите за сертифициране на актюерите се провеждат единствено от Чешкото актюерско дружество.</p> <p>Видно от изложеното освен на законовите изисквания предложението не съответства и на практиката, на която се позовава, доколкото наличието на образование и успешно положени изпити по определени учебни дисциплини не гарантира спазването на общите стандарти, прилагани от европейските и международни актюерски организации по отношение на специфичната област. Също така процесът по сертифициране следва практиките, установени и за други специфични области – напр. одитори, независими оценители, CFA, ACCA и др.).</p>
--	--	--	--

		<p>подготвени специалисти. Счита, че предложението улеснява достъпа до професията на експерти с доказана теоретична база и дългогодишен стаж, което директно подпомага застрахователните и пенсионните дружества в изпълнението на техните регулаторни ангажименти.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Валидиране на експертната Комбинацията от академичен ценз (70% съответствие) и над 10-годишен практически опит гарантира високо професионално ниво. Признаването им за еквивалент на „Базовия модул“ е логична стъпка към признаване на лицензионния процес, с акцент върху реалната приложимост на знанията. <p>Посочва, че с тази промяна ще има синхронизиране на националната рамка с утвърдените системи за признаване на предходно обучение (Exemptions) в държави членки на ЕС като Франция, Германия, Чехия, Словакия, Полша и Унгария и редица други европейски държави, където академичните кредити се зачитат за професионални цели.</p>		<p>Относно мотивите за синхронизиране на националната рамка с утвърдените системи за признаване на предходно обучение, виж изложеното по т. 4.</p>
--	--	---	--	--

6.	<p>Петър Димчев</p> <p>Постъпило на 29.03.2026 г.</p> <p>Лицето не е декларирало данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>Представя стратегическа оптимизация, която счита, че ще допринесе за повишаване на ефективността на финансовия сектор в България.</p> <p>Сертификационен модел „Автоматично признаване“</p> <p>Предлага в текстовете на Наредбата да се заложи регламент за автоматично освобождаване от изпит за „Базовия модул“ на всеки кандидат, който представи диплома за успешно положени изпити в акредитирано висше училище по следните дисциплини:</p> <p>Статистически методи; Актюерска математика; Теория на вероятностите; Вероятности и статистика; Финансова математика.</p> <p>Защо счита, че тази промяна е наложителна сега:</p> <p>Академично доверие: Квалификацията, придобита в университет, е държавно призната. Счита, че повтарянето на същите изпити пред регулаторен орган създава излишен административен шум и не променя нивото на компетентност на кандидата.</p> <p>Бизнес логика: Посочва, че застрахователният и пенсионният пазар изпитват глад за кадри. С премахването на бариерата на „двойното изпитване“, счита, че директно се помага на дружествата да намерят по-бързо своите специалисти. Това е ключов фактор за реалното развитие на професията „Актюер“ в България.</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Виж мотивите по т. 1.</p>
----	---	--	----------------------------	------------------------------

		<p>Европейски паралел: Отбелязва, че този модел (Exemptions) работи безотказно в страни като Великобритания, Франция, Чехия, Словакия, Полша и Унгария. България следва да синхронизира своите изисквания с тези на развитите европейски пазари.</p> <p>Изразява увереност, че това предложение ще срещне подкрепа в името на по-модерна и ефективна регулаторна среда.</p>		
7.	<p>Радослав Енчев</p> <p>Постъпило на 30.03.2026 г.</p> <p>Лицето не е декларирало данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>Предлага оптимизация на Наредба № 31, която да улесни навлизането на нови кадри в сектора.</p> <p>В новата редакция на наредбата да се въведе директно освобождаване от изпити за „Базовия модул“ на кандидати, които успешно са положили съответните дисциплини по време на следването си в акредитирано висше училище.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Ускорена реализация: Отбелязва, че завършващите специалисти вече са преминали през сериозна държавна проверка на знанията си в университета. Счита, че премахването на дублиращите изпити пред регулатора ще позволи на младите таланти да започнат практическа работа веднага, без излишно административно забавяне.</p> <p>Доверие в образователните стандарти: Посочва, че университетите в България подготвят висококвалифицирани кадри, чиито дипломи са гаранция за</p>	Не се приема	Виж мотивите по т. 1.

		<p>професионална основа.</p> <p>Счита, че синхронизирането на изискванията на Комисията за финансов надзор с академичните резултати ще мотивира младите хора да се реализират в българската финансова система.</p> <p>Изразява увереност, че тази промяна ще превърне процеса по лицензиране в модерен механизъм за развитието на нови експерти.</p>		
8.	<p>Валя Симеонова</p> <p>Постъпило на 30.03.2026 г.</p> <p>Лицето не е декларирало данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>Представя предложение за оптимизация на Наредба № 31, което цели по-бързата професионална реализация на подготвените кадри в България.</p> <p>Същност на предложението:</p> <p>Предлага в новата редакция на Наредбата да се предвиди възможност за автоматично признаване на „Базовия модул“ за кандидати, които успешно са положили съответните специализирани дисциплини в рамките на своето образование в акредитирано висше училище.</p> <p>Мотиви:</p> <p>Ефективен старт на кариерата: Счита, че за един млад експерт, който току-що е преминал през държавни изпити и специализирана подготовка, повторното явяване на изпити върху същата материя пред регулаторен орган представлява ненужна административна бариера. Автоматичното признаване ще позволи на младите таланти да се фокусират веднага върху практическата работа и специализираните актюерски нива.</p>	Не се приема	Виж мотивите по т. 1.

		<p>Доверие в българското образование: Посочва, че университетите в България подготвят кадри на изключително високо ниво. Счита, че признаването на тези резултати от страна на Комисията за финансов надзор ще бъде ясен сигнал за доверие в родното образование и ще стимулира студентите да се реализират в българската финансова система.</p> <p>Изразява увереност, че тази промяна ще превърне процеса по лицензиране в модерен и стимулиращ механизъм за развитието на нови експерти.</p>		
9.	<p>Българско актюерско дружество</p> <p>Постъпило на 31.03.2026 г.</p> <p>Дружеството не е декларирало данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>На база на дългогодишния опит на Българското актюерско дружество в организиране и провеждане на обучения и изпити за квалификация на актюери, УС на Българското актюерско дружество разпознава отговорността и тежестта на задачата, вменена на Комисията за финансов надзор от Наредба № 31 за провеждане на изпити за лицензиране на актюери и счита, че тази задача трябва да бъде изцяло делегирана на браншовата организация на актюерите, а Комисията за финансов надзор да има правомощията да сертифицира и одобрява лицата, предложени за отговорни актюери от застрахователни или пенсионни компании.</p>	Не се приема	<p>С проекта се предвижда Комисията за финансов надзор да остане с изключителна компетентност за признаване на пълна или частична правоспособност на отговорен актюер. Все още не са налице убедителни доказателства, че организирането и провеждането на изпити с оглед придобиване на актюерска правоспособност само от професионална организация на актюерите е достатъчно, за да се осигури необходимият актюерски капацитет за нуждите на застрахователния и пенсионноосигурителния пазар у нас. Затова се запазва правомощието на Комисията за финансов надзор да провежда такива изпити поне докато ситуацията на пазара на актюерски</p>

				услуги в България се нормализира до степен, че да бъде преодолян дългогодишният недостиг на новонавлизащи доставчици на актьорски услуги в страната.
		<p>Приемат предложението проект за изменение на Наредба № 31 като временна мярка, необходима, за да се отговори на спешни въпроси, касаещи лицензирането на актьори. Подкрепят предложението в предишния вариант на проекта на Комисията за финансов надзор (от ноември 2025 г.) като еквивалент на базов изпит по Наредба № 31 да се признава успешното полагане на определени основополагащи за професията дисциплини като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Финансова математика; • Вероятности и статистика; • Статистически методи; • Актьорско моделиране; • Актьорска математика. 	Не се приема	<p>Възприетият подход в първоначалния проект на наредбата (публикуван за обществено обсъждане на 18.11.2025 г.) вместо базов модул да се признават изпити по определени дисциплини пред професионална организация на актьорите или акредитирано висше училище, е преразгледан. Полагането на изпит по чл. 95, ал. 2, т. 7 от КЗ и чл. 122и, ал. 2, т. 7 от КСО и е самостоятелно нормативно изискване, което не може да бъде заменено от изпит в рамките на висшето образование (отделно условие по 95, ал. 2, т. 5 от КЗ и чл. 122и, ал. 2, т. 5 от КСО и). По отношение на изпитите пред професионална организация на актьорите е налице самостоятелен ред за признаване на правоспособност в чл. 13а – чл. 13г от Наредба № 31. Освен това, видно от получените становища при обществените консултации,</p>

				прилагането на такива алтернативни възможности би довело до множество практически затруднения, които създават предпоставки за субективност при извършване на преценката, водеща до компрометиране стабилността на издаваните актове и подкопаване доверието в работата на административния орган.
		<p>Надлежно представен обхват на темите в конспектите за изпитите предполага по-добра подготовка за успешно полагане на необходимите изпити, както и обективна база в процеса на съпоставяне на положените изпити пред други организации.</p> <p>Смятат, че е необходимо в Наредба № 31 да се дефинира обхвата на основните направления, които следва да бъдат покрити в процеса на квалификация на актюерите. Считат за по-удачен вариант обхвата на тематичните направления за всеки от изпитите да бъде включен в самата наредба като отделно приложение, а всяка изпитна комисия впоследствие да формализира специфичните въпроси за съответната изпитна сесия. В случай че изцяло се възложи на изпитната комисия да преценява и формулира както обхвата на основните направления, така и детайлните изпитни конспекти, остава отворен въпроса за последователността при различните конспекти и изпитни материали между две изпитни сесии.</p>	Не се приема	<p>Съгласно промените в чл. 9, ал. 5 от Наредба № 31 тематичният обхват на изпита се оповестява 4 месеца преди провеждането му. Това осигурява достатъчно време за подготовка и актуализиране на знанията на кандидатите, като същевременно позволява изпитът да бъде съобразен с текущото развитие на актюерската наука и нормативната уредба. Подобна е практиката във връзка със сертифицирането на специалисти в други области (дипломирани експерт-счетоводители, CFA и т.н.).</p>

		<p>Например: изпитна комисия, формирана през 2028 г. може да формулира конспект, който изцяло да се различава от конспектите за изпитите определени преди това през 2026 г. Считат, че е нормално да има развитие в изпитните конспекти, но е важно, особено за базовия модул, да има последователност и покрит обхват и дълбочина на всички базови теми от дисциплините, посочени по-горе.</p> <p>Наличието на обхват на тематичните направления в наредбата би дало и по-голяма сигурност и предвидимост на кандидатите, които биха искали да се подготвят в даден бъдещ момент за явяване на изпити.</p> <p>Подчертават ролята на CPD-регистъра и задължителния характер на CPD-отчетите за всички правоспособни актюери с оглед поддържане качеството на предоставяните актюерски услуги.</p>		
10.	<p>Асоциация на българските застрахователи</p> <p>Постъпило на 31.03.2026 г.</p> <p>Асоциацията не е декларирала данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>1. Подобряване на периодичността при провеждане на изпити за актюерска квалификация</p> <p>Считат, че изпитите за признаване на актюерска правоспособност следва да се провеждат от Комисията за финансов надзор с по-висока регулярност - поне веднъж на две години. Това би стимулирало постоянната подготовка и по-високата мотивация сред кандидатите. Въпреки че законодателството предвижда изпитите да се организират не по-рядко от веднъж на две години, историята на провеждане на изпитите показва, че</p>	Не се приема	<p>В чл. 8, ал. 1 от Наредба № 31 вече е регламентирана периодичността за провеждането на изпит от Комисията за финансов надзор – „не по-малко от веднъж на две години“. С проекта не са предложени промени в периодичността на провеждане на изпита.</p>

		<p>последните два изпита са проведени през 2014 и съответно 2022 г. Тази продължителна пауза води до сериозен недостиг на квалифицирани актюери на пазара и създава затруднения за кандидатите, които се подготвят за изпит.</p> <p>С оглед на острата необходимост от квалифицирани кадри в застрахователния и осигурителния сектор, настояват политиката на Регулатора за организиране и провеждане на изпити да бъде преразгледана. Предлагат да се въведе ясна и предвидима периодичност на изпитите, като те се провеждат минимум веднъж на две години, както е предвидено в законодателството. Считат, че това ще осигури:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стимулиране на подготовката - Кандидатите ще бъдат по-мотивирани да се подготвят, знаейки, че изпитите се провеждат редовно. • Намаляване на недостига на кадри – Посочват, че по-честото провеждане на изпити ще позволи на повече квалифицирани специалисти да се включат в сектора. • Предвидимост и прозрачност - Ясен график за провеждане на изпитите ще улесни планирането на подготовката и ще повиши доверието в процеса. 		
--	--	---	--	--

		<p>2. Необходимост от прецизиране на конспектите за изпитите по различните модули</p> <p>Считат, че прецизирането и по-ясното структуриране на конспектите за изпитите, организирани от Комисията, ще допринесе значително за по-добрата подготовка на кандидатите и за успешното полагане на изпитите. Посочват, че конспектите, предоставени за изпитите през 2022 г., са били широкообхватни и не са предоставяли достатъчно конкретика относно необходимите знания и умения, които се изискват за всеки един от модулите.</p> <p>Освен това, е било установено, че не всички въпроси и задачи в изпитните варианти напълно съответстват на темите, посочени в конспектите. Считат, че това е създавало затруднения за кандидатите и е довело до известна несигурност по време на подготовката.</p> <p>С цел да се избегнат подобни ситуации в бъдеще, предлагат следните мерки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Преразглеждане и прецизиране на конспектите - Конспектите следва да бъдат по-ясни и конкретни, като дефинират обхвата на знанията и уменията, които се изискват за успешно полагане на изпитите. • Постигане на съответствие между конспектите и изпитните въпроси - Темите, включени в изпитните варианти, трябва да отговарят напълно на посочените в конспектите, за да се гарантира прозрачност и предвидимост на изпитния 	<p>Не се приема</p>	<p>Конспектите и съответствието на изпитните въпроси с тях не са предмет на регламентация в наредбата, а се определят от изпитната комисия, състояща се от лица с необходимата квалификация и опит.</p> <p>Съгласно промените в чл. 9, ал. 5 от Наредба № 31 тематичният обхват на изпита се оповестява 4 месеца преди провеждането му. Това осигурява достатъчно време за подготовка и актуализиране на знанията на кандидатите, като същевременно позволява изпитът да бъде съобразен с текущото развитие на актуалната наука и нормативната уредба.</p> <p>Осигуряването на допълнителни ресурси също не е предмет на наредбата, тъй като Комисията за финансов надзор не е образователна институция, а надзорен орган. Такъв тип очаквания не са логични и в контекста на отговорността, която всеки носи за собствената си професионална квалификация.</p>
--	--	---	----------------------------	---

		<p>процес.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Периодично актуализиране на конспектите - С цел да се отразяват промените в нормативната уредба, добрите практики и актуалните изисквания на пазара, конспектите следва да се актуализират редовно. • Осигуряване на допълнителни ресурси - Предоставянето на примерни въпроси или задачи, базирани на конспектите, би улеснило подготовката на кандидатите и би повишило тяхната увереност. <p>Смятат, че тези стъпки ще подобрят значително качеството на изпитния процес, ще улеснят подготовката на кандидатите и ще допринесат за по-успешното им представяне. Това, от своя страна, би насърчило развитието на квалифицирани специалисти и би укрепило доверието в процеса по сертифициране.</p>		
		<p>3. Необходимост от съвременни и приложими материали за подготовка</p> <p>Считат, че осигуряването на актуални, достъпни и адекватни материали за подготовка е от ключово значение за успешното полагане на изпитите за актюерска квалификация. Опитът от организирането и провеждането на изпитната сесия през 2022 г. показва, че списъкът с подготвителна литература, публикуван малко преди изпитите, е твърде обширен и труден за използване. Част от посочените материали са остарели,</p>	<p>Не се приема</p>	<p>Виж мотивите по т. 2.</p>

		<p>други нямат нови издания или са труднодостъпни, което затруднява подготовката.</p> <p>Освен това отбелязват че, част от учебните материали не са пряко свързани с практическите знания и умения, които един актьор трябва да притежава и демонстрира. Липсата на примерен изпитен вариант също затруднява подготовката, тъй като кандидатите не са запознати с формата на изпита и типовете въпроси, които могат да очакват.</p> <p>С цел да се подобри процеса на подготовка и да се улесни достъпа до необходимите знания, предлагат следните стъпки:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осигуряване на актуални и приложими материали - Подготвителната литература следва да бъде съвременна, достъпна и пряко свързана с практическите знания и умения, необходими за актьорската професия. • Публикуване на примерен изпитен формат - Предоставянето на примерен изпитен вариант ще даде на кандидатите ясна представа за структурата на изпита, типовете въпроси и очакванията към тях. • Навременно публикуване на материалите - Списъкът с подготвителна литература и насоки за изпита следва да бъде публикуван достатъчно рано, за да се даде възможност на кандидатите да се подготвят ефективно. • Сътрудничество със специалисти - Включването на експерти от индустрията и 		
--	--	---	--	--

		<p>академичните среди в изготвянето на учебните материали ще гарантира тяхната актуалност и практическа приложимост.</p> <p>Смятат, че тези подобрения ще улеснят подготовката на кандидатите, ще повишат тяхната увереност и ще допринесат за по-успешното полагане на изпитите. В дългосрочен план това ще насърчи развитието на квалифицирани актьори и ще подкрепи устойчивото развитие на сектора.</p>		
		<p>Считат, че предложеният проект за изменение на наредбата не разрешава посочените по-горе проблеми. С предложените промени в наредбата акцентите са върху:</p> <p>1. Възможност за признаване на базов модул чрез успешно положени изпити по определени дисциплини пред професионална организация на актьорите или акредитирано висше училище</p> <p>2. Специализиран модул, проведен на предишна изпитна сесия, да бъде признат за успешно положен при следващи явявания, в случай че на предишна сесия базовият модул не е успешно издържан; бе предвиден срок за това признаване от 2 години между две отделни изпитни сесии.</p> <p>По т. 1: В предложени нов проект за изменение и допълнение на настоящата наредба е преразгледан подхода, описан в първата точка, а именно отпадането на възможността за признаване на базов модул при успешно положени дисциплини пред професионална организация на</p>	Не се приема	<p>Възприетият подход в първоначалния проект на наредбата (публикуван за обществено обсъждане на 18.11.2025 г.) вместо базов модул да се признават изпити по определени дисциплини пред професионална организация на актьорите или акредитирано висше училище, е преразгледан. Полагането на изпит по чл. 95, ал. 2, т. 7 от КЗ и чл. 122и, ал. 2 , т. 7 от КСО и е самостоятелно нормативно изискване, което не може да бъде заменено от изпит в рамките на висшето образование (отделно условие по чл. 95, ал. 2, т. 5 от КЗ и чл. 122и, ал. 2, т. 5 от КСО).</p> <p>В практиката неведнъж лица с необходимото образование не са издържали успешно базов модул.</p>

	<p>актюерите или акредитирано висше училище.</p> <p>Не подкрепят подобно изменение спрямо първоначалния вариант за изменение и допълнение на Наредба № 31 от 18.12.2025 г. по няколко причини, а именно:</p> <p>А. Когато кандидат е издържал успешно дисциплините: финансова математика, вероятности и статистика, статистически методи, актюерско моделиране и актюерска математика, същественото съдържание на базовия модул вече доказано е овладяно.</p> <p>В. Когато кандидатът притежава висше образование по математика, приложна математика, статистика и др., има ясна предпоставка да се допусне, че кандидатът има необходимото аналитично и критично мислене, както и задълбочени знания и основа, върху която се изгражда актюерската наука. При наличие на подобна математическа подготовка, надградена с успешно положени изпити по специализираните актюерски дисциплини, целта на базовия модул следва да се счита за изпълнена.</p>		
--	--	--	--

		<p>Предложение за въвеждане на ясни критерии за съпоставимост на програми и курсове:</p> <p>Една от причините за отпадане на първоначалната идея е липсата на ясни критерии за сравняване на различни програми, конспекти и оценки, което може да доведе до субективност при оценяването. С цел да се преодолее този проблем и да се осигури обективност и прозрачност, предлагат въвеждането на следните мерки:</p> <p>1. Списък с основни теми и минимален хорариум - Да се изготви списък с ключови теми, които кандидатът трябва да е покрил в издържаните от него курсове. Това може да включва минимален хорариум по дисциплини като висша математика, вероятности и статистика, моделиране и други основни области, свързани с актьорската професия.</p> <p>2. Ясен ред за удостоверяване на съпоставимостта - Да се предвиди процедура за удостоверяване на съответствието на покритите теми и курсове. Това може да включва представяне на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Документ за успешно положен изпит; • Справка за темите, които са били включени в издържаната дисциплина. <p>3. Прозрачност и предвидимост - Създаването на ясни критерии и процедури ще улесни кандидатите и ще гарантира обективност при оценяването на тяхната</p>		
--	--	--	--	--

		<p>подготовка.</p> <p>Считат, че тези мерки ще позволят по-добро съпоставяне на различните програми и курсове, като същевременно ще отговорят на практическите затруднения, посочени в хода на общественото обсъждане. Осигуряването на ясни и обективни критерии ще допринесе за по-голяма прозрачност и доверие в процеса, както и за по-ефективната подготовка на кандидатите.</p>		
		<p>По т. 2: В предложения нов проект за изменение и допълнение на наредбата е направена положителна промяна, свързана с преразглеждането на срока, в който специализиран модул може да бъде признат за успешно положен при следващи явявания, в случай че базовият модул не е успешно издържан на предишна сесия. Премахването на изискването за срок от 2 години и липсата на ново времево ограничение е стъпка в посока на съкращаване на времето за придобиване на актюерска квалификация.</p> <p>Тази промяна среща тяхната пълна подкрепа, тъй като:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Осигурява по-голяма гъвкавост за кандидатите, като им позволява да планират подготовката си по-ефективно. • Намалява ненужния натиск върху кандидатите, като премахва излишни времеви ограничения. • Създава по-справедливи условия за признаване на успешно положени модули, независимо от времето, изминало между 	Приема се	Предложените промени вече са направени в проекта на наредбата.

		<p>изпитните сесии.</p> <p>Смятат, че тази промяна ще улесни процеса за кандидатите и ще допринесе за по-ефективното и справедливо провеждане на изпитите. Благодарят за предприемането на тази стъпка, която е в интерес на всички участници в процеса.</p>		
11.	<p>Ивайло Тихолов</p> <p>Постъпило на 01.04.2026 г.</p> <p>Лицето не е декларирало данни по чл. 8, ал. 3 от ЗППИ</p>	<p>Във връзка с течащото обществено обсъждане на проекта за изменение на Наредба № 31, предлага промяна в разпоредбите, касаещи придобиването на правоспособност като кандидатите за длъжността отговорен актьор, които са преминали успешно обучение и са положили изпити в акредитирано висше училище по дисциплините тясно свързани с материята, да се освобождават служебно от полагане на изпит по съответните предмети от „Базов модул“. Предлага освобождаването да се извършва въз основа на представена академична справка или диплома за висше образование (образователно-квалификационна степен „бакалавър“ или „магистър“), без да се изисква допълнителна проверка на знанията от Комисията за финансов надзор.</p> <p>Предложението има за цел да премахне административното дублиране на вече удостоверени основни знания. Въвеждането на механизъм за автоматично признаване на университетските изпити е в съответствие с европейските практики и би</p>	Не се приема	Предложението е постъпило извън срока за обществено обсъждане, но е разгледано по същество. Виж мотивите по т. 1.

		подпомогнало по-бързото обезпечаване на застрахователния и пенсионния сектор с квалифицирани специалисти, като стимулира развитието на професията в Република България.		
--	--	---	--	--